

هدف و ماهیت:

رشد سالم و صحیح جوامع انسانی در گرو تعلیم و تربیت صحیح و اصولی افراد آن جامعه است. بدیهی است هر چقدر آگاهی و دانش اقشار مختلف جامعه نسبت به تعلیم و تربیت افزایش یابد، جامعه در مسیر تکامل و تعالی رشد خواهد یافت و البته این امر، یعنی ارتقاء و افزایش آگاهی عمومی مردم در زمینه تعلیم و تربیت، توسط متخصصان و صاحب نظران و همچنین مدرسان و معلمان علوم تربیتی انجام می گیرد. نظر بر این مهم، رشته علوم تربیتی به منظور تربیت و آموزش افراد در بیشتر دانشگاههای کشور دایر بوده است.

آیا معلم عاملی است که به بچه ها یاد می دهد؟ یا سبب می شود که بچه ها خود یاد بگیرند؟ آیا معلم باید به همه جوانب درس خود فکر کند و پس از آن درس دهد یا باید بدون محاسبه وارد میدان یاد دادن شود و شروع به تدریس و یاد دادن کند؟ بی شک، هر معلم کاردان و ماهر سعی می کند به دانش آموز خود کمک کند تا خودش به یاد گرفتن عمیق و پایدار دست یابد. یاد گرفتنی که پیامد آن دانستن بسیاری از چیزهای دیگر است و این همان یاد گرفتن خلاق با میل و رغبت و همیشگی است. این نوع یاد گرفتن حافظه شاگردان را خسته نمی کند و آنها را فقط برای امتحان دادن آماده نمی سازد. بلکه تفکر آنان را پرورش می دهد و مهارتهای آنها را پی می ریزد و بارور می کند. در واقع شیوه تدریس معلم از چنان اعتباری برخوردار است که طراحی و انتخاب درست و به جای آن در فرآیند یاددهی - یادگیری، مهمتر از اطلاعات علمی معلم است و گزینش راه اشتباه، ضایعه خطرناکی برای نظام آموزشی محسوب می شود.

توانایی های مورد نیاز و قابل توصیه:

فرآیند یادگیری با انسان سر و کار دارد و انسان بدون مهر و محبت و توجه خاص، تحت تاثیر قرار نمی گیرد و چیزی را نمی آموزد. از همین رو دانشجوی علوم تربیتی باید انسان دوست و درد آشنا باشد تا در بهبود وضعیت آموزشی کشور نقش موثری داشته باشد.

علوم تربیتی فرآیند کیفی و خرد است؛ یعنی به یادگیری تک تک انسان ها توجه دارد. به همین دلیل دانشجوی این رشته باید نوع دوست، انسان دوست، علاقمند به دانش آموزان و در عمل صادق باشد. همچنین لازم است از نظر هوشی، توانایی فوق العاده ای داشته و دید هنری داشته باشد.

دانشجوی این رشته باید خلاق بوده تا بتواند ابزار آفرین و راه آفرین باشد در حال حاضر نیز می بینیم که دانشجویان توانمند این رشته گاه با وسایل بسیار ابتدایی چیزهای جدید و جالبی خلق می کنند. از سوی دیگر دانشجوی این رشته باید حس هنری داشته باشد. دانشجوی تکنولوژی آموزشی اگر هدفش ورود به آموزش و پرورش است نباید ایده آل گرا باشد چون هنوز تفکر تکنولوژی آموزشی در آموزش و پرورش جا نیافتاده است و فارغ التحصیلان این رشته نباید انتظار داشته باشند که آموخته های خود را خیلی راحت و بدون هیچ مقاومتی در محیط آموزشی پیاده کنند. در ضمن دانشجوی رشته علوم تربیتی باید قوی و محکم باشد و از روبرو شدن با مشکلات و سختی ها نترسد و مطمئن باشد که به مرور می توان ذهنیت ها را عوض کرد و مشکلات را حل نمود.

برای تحصیل در گرایش کودکان استثنایی باید به این نکته بسیار مهم توجه داشت که داوطلب این رشته باید از حوصله و گذشت فراوان برخوردار باشد و نسبت به این کودکان علاقمند و واقع بین باشد.

معرفی اجمالی گرایش های علوم تربیتی:

آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی
آموزش و پرورش پیش دبستانی عبارت است از: آموزش و پرورشی که از زمان تولد تا ابتدای دوره دبستان در مورد کودک انجام می شود. هدف از آموزش و پرورش دبستانی، پرورش افرادی با ایمان، ماهر، مسئول و خلاق است؛ بنابراین پرورش قوای فکری، جسمی، عاطفی و اجتماعی از جمله هدفهای اولیه این رشته است.

آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی در جامعه ما موضوع جدیدی است. در جامعه اسلامی ما، جایگاه آموزش و پرورش در توضیح و تشریح ارزشهای جدید حاکم بر جامعه و آماده کردن کودکان برای ایفای وظایف خود، از اهمیت خاص برخوردار است. تدوین برنامه های آموزشی و تربیتی در این مقطع سنی بسیار ضرورت دارد چرا که این دوره در تحکیم پایه و اساس تربیتی و آموزشهای بعدی از اهمیت بسیار برخوردار است.

آموزش و پرورش کودکان استثنایی

کودکان استثنایی را می توان به شش گروه کلی تقسیم کرد و هر گروه را با شرایط خاصی تعلیم داد و تربیت کرد. این شش گروه عبارتند از:

- ۱- کودکان عقب مانده ذهنی
- ۲- کودکان معلول جسمی
- ۳- کودکان نابینا و نیمه بینا
- ۴- کودکان ناشنوا و نیمه شنوا
- ۵- کودکان مبتلا به اختلالات عاطفی و اجتماعی
- ۶- کودکان تیز هوش

هدف از آموزش و پرورش کودکان استثنایی فراهم کردن امکانات آموزشی ویژه و فرصتهای مناسب به منظور شکوفایی توانایی های ذهنی و جسمی این کودکان با توجه به ویژگیهای عقلانی آنها است.

مدیریت و برنامه ریزی آموزشی

هدف از رشته مدیریت و برنامه ریزی آموزشی، برآوردن نیازهای آموزشی وزارت آموزش و پرورش بر اساس معارف، ارزشهای تربیت اسلامی و اصول مدیریت صحیح است.

دقت و توجه به نیازهای کشور در زمینه کمبود مدیران و برنامه ریزان آموزشی متعهد و مسلمان در مقاطع مختلف تحصیل در وزارت آموزش و پرورش، ضرورت و اهمیت این رشته تحصیلی را روشن می کند. مدیر آموزشی باید از تواناییهای مختلف از قدرت برنامه ریزی، آشنایی به روابط انسانی و اصول مدیریت آموزشی، برخوردار باشد تا بتواند در مورد مسائل و مشکلات آموزشی، قدرت تشخیص مسائل و تصمیم گیری در مورد مشکلات را داشته باشد.

تکنولوژی آموزشی

تکنولوژی آموزشی در لغت از واژه های خاص تکنو به معنی برخورد سیستماتیک با پدیده های علمی، لوژی به معنای شناخت و آموزش به معنای فعالیت های هدفمندی است که مربیان یا معلمان انجام می دهند تا تغییر رفتار یا توانایی تغییر رفتار در فراگیرنده به وجود بیاید. از همین جا مشخص می شود که تکنولوژی آموزشی به معنای شناخت پدیده ها یا روش های دقیق آموزشی برای رسیدن به اهداف آموزشی است.

تکنولوژی آموزشی، رویکردی سیستمی است که فرآیند یاددهی و یادگیری را کنترل می کند. برای مثال متخصص تکنولوژی آموزشی بررسی می کند که در فرآیند یاددهی و یادگیری چه مسائلی وجود دارد تا بتواند مسئولیت حل این مشکلات را بر عهده بگیرد. چنین فردی نسبت به تمام فرآیند یاددهی و یادگیری، خواه فرآیند در مرحله درون داد سیستم باشد یا برون داد یا خود فرآیند سیستم باشد، حساسیت نشان می دهد.

تعلیم و تربیت یک فرآیند است و عوامل سیستماتیک مثل کلاس، معلم، کتاب، فضای آموزشی و امکانات آموزشی در آن وجود دارد و دارای درون دادی به نام شاگرد و برون دادی به نام فارغ التحصیل می باشد.

خیلی ها تصور می کنند که تکنولوژی آموزشی، تکنولوژی است و این رشته باید در دانشکده فنی استقرار داشته باشد. اما باید گفت که تکنو با تکنیک فرق دارد و تکنولوژی آموزشی همراه و همگام با روانشناسی تربیتی کار آموزش را آسان می سازد. به همین دلیل محل فعالیت دانشجویان و استادان این رشته دانشکده های علوم تربیتی و روانشناسی تربیتی است و چگونگی فعالیت

متخصصان این رشته با توجه به مبانی تئوریک و عملی روانشناسی پرورشی شکل می گیرد و در آن طراحی آموزش و اجرا و ارزشیابی آموزش مطرح می باشد. در واقع کارشناسان این رشته، طراحان آموزشی یا مهندسان آموزشی هستند. مهندسانی که هم و غم آنها تسهیل سازی یادگیری و آموزش است.

آینده شغلی و بازار کار

فارغ التحصیلان گرایش آموزش و پرورش کودکان استثنایی پس از پایان تحصیلات می توانند مسوولیت‌های متفاوتی را در جامعه بر عهده گیرند از جمله:

- معلم مراکز آموزش و پرورش کودکان استثنایی و مدیریت مراکز آموزش و پرورش کودکان استثنایی.
- کارشناس گزینش و تشخیص کودکان استثنایی و کارشناس آموزش و پرورش کودکان استثنایی در موسسات گوناگون از قبیل وزارت آموزش و پرورش و سازمان بهزیستی کشور.
- فارغ التحصیلان مدیریت و برنامه ریزی آموزشی مسوولیت‌های متفاوتی را در جامعه می توانند بر عهده گیرند از جمله:
- مدیریت مراکز آموزشی در سطوح مختلف و کارشناس برنامه ریزی در وزارت آموزش و پرورش.
- فارغ التحصیلان آموزش و پرورش پیش دبستانی و دبستانی مسوولیت‌های متفاوتی را در جامعه می توانند عهده دار شوند، از جمله:

- مربی دوره های پیش دبستانی.
- کارشناسی تهیه مواد و وسایل آموزشی و کمک آموزشی برای مراکز پیش دبستانی.
- کارشناسی تهیه مواد و وسایل آموزشی و کمک آموزشی برای مراکز پیش دبستانی و دبستانی.
- آموزگار مدارس ابتدائی.
- مدیریت مدارس ابتدائی.
- مربی کارورزی دانشجویان تربیت معلم.
- کارشناس کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان.
- کارشناس آموزش و برنامه ریزی سازمان بهزیستی.
- کارشناس وزارت آموزش و پرورش.

فرصت های شغلی فارغ التحصیلان گرایش تکنولوژی آموزشی

فلسفه اصلی این رشته استفاده از توانایی فارغ التحصیلان آن در آموزش و پرورش و سپس صدا و سیما است. اما در عمل می بینیم که به دلیل تفکر غلط حاکم بر برخی محیط های آموزشی، تکنولوژیست های آموزشی به سختی جذب این مراکز می شوند. البته برخی از فارغ التحصیلان این رشته جذب مدارس غیر انتفاعی شده اند و با ارائه طرح های آموزشی برای دوره ها و درس های مختلف، کارآیی مدرسه را بسیار ارتقاء داده و در واقع بسیار موفق بوده اند. عده ای از فارغ التحصیلان نیز جذب وزارت ارشاد یا کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان می شوند و بالاخره برخی از فارغ التحصیلان با توجه به توانایی هایی که در طی تحصیل کسب کرده اند جذب بازار کار آزاد می شوند و به عکاسی آموزشی با تولید فیلم های آموزشی می پردازند.

دروس اصلی و تخصصی رشته علوم تربیتی

دروس اصلی هر چهار گرایش	
جامعه شناسی آموزش و پرورش	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران
اقتصاد آموزش و پرورش	فلسفه آموزش و پرورش

مقدمات مدیریت آموزشی	اصول و مبانی آموزش و پرورش
مقدمات برنامه ریزی آموزشی درسی	آموزش و پرورش تطبیقی
آموزش و پرورش کودکان استثنائی	آموزش و پرورش ابتدایی ، راهنمایی و متوسطه
مقدمات تکنولوژی آموزشی	اخلاق اسلامی
آشنایی با کتابخانه و اصول کتابداری	روشها و فنون تدریس
روش های آماری در علوم تربیتی	روانشناسی عمومی
سنجش و اندازه گیری در علوم تربیتی	روانشناسی رشد ۲ و ۱
مقدمات روش تحقیق در علوم تربیتی	جامعه شناسی عمومی

دروس تخصصی (گرایش تکنولوژی آموزشی)

اصول برنامه ریزی درس و تحلیل محتوا	سمینار در برنامه ریزی درسی و آموزشی
برنامه ریزی درسی ابتدایی	مبانی ارتباط انسانی
سمینار در تکنولوژی آموزشی	اصول طراحی پیامهای آموزشی
برنامه ریزی درسی متوسطه	اصول عکاسی
رادیو و تلویزیون آموزشی	تولید برنامه های تلویزیونی
تئوری ها و روش های کاربردی در رسانه های جمعی	انتخاب ، بهره برداری و ارزیابی مواد و وسایل آموزشی
آموزش برنامه ای	تولید مواد آموزشی
اصول طراحی نظام های آموزشی	آموزش با روش مبتنی بر سیستم ها
برنامه ریزی درسی آموزش عالی و بزرگسالان	تولید فیلم های آموزشی
آشنایی با مراکز و مواد آموزشی	ارزیابی نظام های کوچک آموزشی
کارورزی ها و اجرا پروژه های گروهی	کارورزی ها و اجرا پروژه های فردی
	جامعه شناسی ارتباطی